

Vytautas Daugudis

IMBARĖS PILIAKALNIO IR GYVENVIETĖS TYRINĖJIMAI

1980 ir 1981 m. MAII tėsė Imbarės (Kretingos raj.) piliakalnio ir jo senosios gyvenvietės archeologinius tyrinėjimus (žr. kn.: ATL 1978 ir 1979 metais. V., 1980, p. 22-25). 1980 m. piliakalnio aikštelės Š dalyje ištirta 100 m², gyvenvietės V dalyje - 60 m², o 1981 m. piliakalnio aikštelės Š dalyje - 30 m² ir jos P dalyje - 50 m². Taigi piliakalnio Š aikštelė buvo perkirsta R-V kryptimi 5 m pločio perkasa. Kultūrinio sluoksnio storis aikštelės centrinėje dalyje buvo 40-50 cm, o jos pakraščiuose, prie pylimo - iki 1,5 m. Aikštelėje ryškiau išsiskyrė 2 šio sluoksnio horizontai: apatinysis, 30 cm storio, intensyvus, tamsiai pilkos spalvos V-VIII a. ir viršutinis, labai suardytas, iki 20 cm storio, šviesesnės žemės, II tūkstantm. pradžios.

Aikštelės P ir Š dalyse, apatiniame sluoksnyje prie pylimo, iki 20 cm storio šviesiai pilkos spalvos žemių sluoksnyje aptikta lipdytų puodų šukių šiurkščių paviršiumi, titnaginiais retušuotais pakraščiais peiliukas, akmeninis 19,3 cm ilgio kaplys, kitas pleišto formos, keturkampio skerspjūvio, 13 cm ilgio akmeninis kaplys, keletas įvairių titnago skelčių. Tai rodo, kad I tūkstantm.pr.m.e. ir m.e. pradžioje abiejų, tuomet dar pylimu neperskirtų piliakalnio aikštelės dalių pakraščiai jau buvo apgyventi.

Apatiniame kultūriniame sluoksnyje aptikti medinių keturkampių stulpinės konstrukcijos pastatų pėdsakai, kurių gyvenamuose buvo atviri židiniai, smalladugnėse, 50-80 cm skersmens viršuje ir 40-70 cm gylio duobėse. Daugumoje židinių buvo smulkių degusių apdegusių, 5 x 8 x 15 - 10 x 15 x 25 cm dydžio akmenų ir kai kuriuose - lipdytų puodų šukių šiurkščių bei grub-

lėtu paviršiumi. Šiame kultūrinio sluoksnio horizonte aptikta apgalvių plokštelių, geležinis įmoninis ietigalis profiliuota plunksna, įvairios formos akmeninių galastuvų, trintuvų.

Viršutiniame kultūriniame sluoksnyje piliakalnio aikštelės Š ir P dalyse, pylimo vidinėje pusėje aptiktos ilgo ūkinės-gyvybinės paskirties 2,5 x 3 m pločio statinio liekanos. Į pylimą besiremianti jo siena buvo sutvirtinta akmenimis. Vietomis prie pat pylimo išliko 50-70 cm pločio ir iki 4-5 akmenų eilių sienos dalis. Vidinė, į piliakalnio aikštelę atsukta šio statinio siena buvo stulpinės konstrukcijos. Atrodo, kad šis statinys buvo suskirstytas į nedideles patalpas. Vienoje jų rasta keletas geležinių tiesiomis nugarėlėmis peilių, žalvarinis žiedas paplatinta priekine dalimi, žalvarinis ir mėlyno stiklo karoliukai, keletas žiestų puodų šukių, kurių dalis puošta horizontalių lygiagrečių linijų ornamentu, nemažas kiekis įvairių sudėgusių grūdų.

Gyvenvietės V dalyje aptiktas iki 1 m storio kultūrinis sluoksnis, kuriame ryškiau išsiskyrė 3 įvairialaikiai jo horizontalai.

Apatinysis, labiau suardytas šviesiai pilkos spalvos žemės 20-30 cm storio sluoksnelis, remiantis radiniais (geležinis lazdelinis smeigtukas, lipdytų puodų šukės lygiu ir šiurkščiu paviršiumi) datuojamas III-IV a. Jame pastebėta stulpinės konstrukcijos keturkampių pastatų pėdsakų.

Vidurinis 30-40 cm storio tamsiai pilkos spalvos žemės sluoksnis mažiau suardytas. Jame aptikta taip pat keturkampių pastatų pėdsakų su atvirais židiniiais, įrengtais smailadugnėse, iki 1 m skersmens viršuje ir 0,5-0,7 cm gylio duobėse. Jose buvo apdegusių, iki 10 x 15 x 25 cm dydžio akmenų, smulkių degusių ir lipdytų puodų šukių lygiu ir grublėtu paviršiumi. Sluok-

snis datuojamas V-VIII a.

Viršutinysis, smarkiai apardytas, iki 40 cm storio švelniai pilkos spalvos žemės sluoksnis. Šiame sluoksnyje aptikta rentininių keturkampių 3,5 x 4 bei 4 x 4 m dydžio pastatų liekanų. Gyvenamųjų pastatų viename kampe buvo iš akmenų sukrautos krosnys. Remiantis radiniais (žalvarinis įvijinis žiedas, žiestų puodų šukės), datuojamas X-XIII a.

Pastebėtina, kad daugumos piliakalnyje bei jo gyvenvietėje aptiktųjų lipdytų ir žiestų puodų angų pakraščiai puošti įvairiomis įgaibomis bei įkartomis, būdingomis vakarinių baltų gentims.